

KAYIP HİKÂYESİNİN PEŞİNDE
TESADÜF-İ ACİBE VE HİKÂYE-İ GARİBE
AHMED RİFAT

VakıfBank Kültür Yayınları: 0273
Edebiyat: 061
Romanın Eşiğinde: 02

KAYIP HİKÂYENİN PEŞİNDE
TESADÜF-İ ACİBE VE HİKÂYE-İ GARİBE
AHMED RİFAT

Proje Editörü ve Son Okuma
Dr. Hazal Bozyer

Dizi Editörü ve Yayına Hazırlayan
Doç. Dr. Fatih Altuğ

Sayfa Uygulama ve Kapak Görseli
Faruk Özcan

VakıfBank Kültür Yayınları
Saray Mahallesi
Dr. Adnan Büyükdenez Caddesi
No:7/A1 – Kat 13
Ümraniye 34768 İstanbul
Telefon: 0 216 285 9571
www.vbky.com.tr - info@vbky.com.tr
Sertifika No: 40141

© Vakıf Pazarlama San. ve Tic. A.Ş., 2024

ISBN 978-625-6385-62-7

Kitabın tüm yayın hakları VakıfBank Kültür Yayınları'na aittir. Tanıtım amacıyla, kaynak göstermek şartıyla yapılacak sınırlı alıntılar dışında, yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir elektronik veya mekanik araçla çoğaltılamaz. Eser sahiplerinin manevi ve mali hakları saklıdır.

Baskı

Turkuvaz Haberleşme ve Yay. A. Ş.
Güzeltepe Mahallesi Mareşal Fevzi Çakmak Caddesi B Blok No: 29/1/1
Eyüpsultan İstanbul
Telefon: 0212 354 3000
Sertifika No: 46403

1. Baskı: Ocak 2024

romanın eŖiđinde

KAYIP HİKÂYENİN
PEŞİNDE

TESADÜF-İ ACİBE VE HİKÂYE-İ GARİBE

AHMED RİFAT

HAZIRLAYAN

FATİH ALTUĞ

AHMED RİFAT

On dokuzuncu yüzyılda yaşadığı bilinen ve *Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe yahut Üç Sergüzeşt* adlı eserini yazarı olarak Ahmed Rif'at'ın hayatına ve eserlerine dair kesin bir bilgiye ulaşılamamıştır. On dokuzuncu yüzyılda aynı adla Ahmed Rif'at, Kânî Paşazâde (d. 1260/1844 - ö.1308/1891); Ahmed Rif'at Efendi, Yağlıkçızâde (d. ?/?- ö. 1312/1894); Ahmet Rif'at Topal (d. ?/?- ö. 1292/1875); Ahmed Rif'at, Çorumlu (d. 1273/1857- ö. 1336/1918) gibi pek çok yazar olmasına rağmen bu kitabın yazarıyla onlar arasında somut bir bağlantı kurulamamıştır.

FATİH ALTUĞ

Lisans, yüksek lisans ve doktora eğitimini Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde tamamladı. Yeni Yazı, Mizan, Kritik, Monograf dergilerinin yayın kurulunda yer aldı. Selim İleri'nin *Kapalı İktisat*'i üzerine *Kapalı İktisat Açık Metin* kitabını yayımladı. Mehmet Fatih Uslu ile *Tanzimat ve Edebiyat: Osmanlı İstanbul'unda Modern Edebi Kültür*, Ebru Kayaalp ile *Standartlar Nasıl İşler?* kitaplarını derledi. Leylâ Erbil, Sevim Burak, Tomris Uyar, Orhan Koçak, Halid Ziya, Namık Kemal, Sait Faik gibi yazarlar hakkındaki makaleleri çeşitli dergi ve kitaplarda yer aldı. Koç Üniversitesi, İstanbul Şehir Üniversitesi, Mainz Johannes Gutenberg Üniversitesi ve Bilkent Üniversitesi'nde ders verdi. Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyesi.

İÇİNDEKİLER

Sunuş: Sergüzeşter, Karşılaşmalar ve Şebekeler	7
Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe Yahut Üç Sergüzeşt	13
Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe	15

TERCÜMETÜ'L-KİTAP

Birinci Bap	21
İkinci Bap	39
Üçüncü Bap: Sergüzeşt-i Bedreddin	47
Dördüncü Bap	59
Beşinci Bap	69
Altıncı Bap	79
Yedinci Bap	87
Sekizinci Bap: Sergüzeşt-i Gülnaz	97
Dokuzuncu Bap	105
Onuncu Bap: Sergüzeşt-i Şemseddin	111
On Birinci Bap	117

SUNUŞ

SERGÜZEŞTLER, KARŞILAŞMALAR VE ŞEBEKELER

1870'ler Osmanlı matbuat âlemindeki kitap üretiminin çoğalıp ivmelendiği bir döneme işaret etmekteyken özellikle Arap harfleriyle Türkçe yazılmış kurmaca metinler ve tiyatrolar, bu harekette göze çarpar. Modern edebiyatın yeni türleri yoğun bir şekilde dolaşıma girerken eski türler ve söylemlerle de ilişkiye geçmekte, çeşitli yazma tarzları ve olay örgüleri birbirine temas etmekte, bazen iç içe geçmekte, bazen de yan yana bulunmaktadır. On dokuzuncu yüzyılda modern edebiyat bu zengin, karmaşık, çoğul terkinin içinden neşet eder. Her ne kadar edebiyat tarihleri yazılırken bu terkinin bir unsuru alınıp ona öncülük atansa da yeni bir edebiyat söyleminin ya da türsel dinamiğin vücut bulması, çok daha girift ve ilginç bir süreçtir.

Romanın gelişimi söz konusu olduğunda Şemseddin Sami'nin *Taaşşuk-ı Talat u Fitnat* romanı, Arap harfli Türkçe romanın öncüsü olarak belirlenir. Ancak 1872-1873 yılları arasında cüzler hâlinde dolaşıma giren bu romanın hemen öncesi ya da sonrasında birçok kurmaca metin bulunur. Yazarı belli olmayan ya da belli olduğunda da hakkında bilgimizin kısıtlı olduğu bu kurmacalar arasında çok yönlülüğü ve üretkenliği ile edebiyat, dil ve kültür tarihindeki konumu tescillenmiş Şemseddin Sami'nin metnine ayrıcalık tanınır.

Romanın Eşiğinde adını verdiğimiz bu yayın dizisinde, edebiyat tarihinin kıyısında bırakılmış olan bu metinleri, yayımlanışlarından yaklaşık 150 yıl sonra mevcut kültür sahamızda do-

laşıma sokmayı amaçlamaktayız. Arap harfleriyle yazılmış ilk roman aslında şuydu ya da buydu diye yeni bir öncülük atfetme girişiminde bulunmaktan çok, roman türünün eşliğinde bulunan çeşit çeşit metni döneminde ve bugünde konumlandırmayı önemişiyoruz. Burada eşik, *henüz-roman-olamamış* ifade etmez; romanla diğer anlatı türleri arasında geçiş bölgesini, temas alanını, ne içeride ne dışarıda olan o yere atıfta bulunur. Dolayısıyla bu dizide yayımlanacak metinler, nereye kadar roman olmuş, nelerde romanlaşmamış gibi bir dış ölçütle değerlendirilmeyecektir. Metinlerin kendi başlarına mahiyetlerini ve hep birlikte oluşturdukları eşğin topografyasını sunmak hedeflenecektir.

***

Ahmed Rifat'ın 1875 yılında Şeyh Yahya Efendi Matbaası'nda basılan *Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe* metni, bu bakımdan söz konusu eşğin nadide bir unsurudur. Dönem içerisinde Ahmed Rifat ismini kullanan birçok yazar vardır. Bunlar arasından bu eserin yazarının kimliği ve başka hangi eserleri yazmış olabileceği tespit edilememiştir. Yazarın adının belli olduğu ama somutlaşmadığı bu bir tür anonimlik durumu, metnin içerisinde daha da güçlenir. Kitabın içinde birçok anlatı katmanı gömülüdür. İlk katmanın anlatıcısına bir arkadaşı yazarı belli olmayan bir kitap verir ve ikinci katman, bulunan Arapça kitabın Türkçeye tercümesi olarak sunulur. Bu katmanın içerisinde de Bedredin, Gülnaz ve Şemseddin'in sergüzeştları gömülüdür.

Gömülülük metnin kurucu eksenlerinden biridir. Anlatıcının Halepli arkadaşı, okuyacağımız hikâyenin temeli olan kitabı, kardeşinin evi için temel kazarken ortaya çıkan ve yerin altında gömülü kaldığı anlaşılan bir mahzenin keşfiyle bulur. Buradaki eski zamanlardan kalma eşyalar, nesnelar, resimler ara-

sında Arapça ya da Rumca yazılmış kitaplar da vardır ve o kitaplardan biri, metnin esasını oluşturur. İç hikâyede ilerlendiğinde ölü zannedilerek gömülme, sonra tekrar gömüldüğü yerden çıkma gibi tematik unsurlara da denk gelinecektir. Bu bakımdan, *Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe*, metinlerin birbiri içine gömülü olduğu, öldü / unutuldu zannedilen kitabın / insanın yıllar sonra canlandığı, yeni bir şekilde hayat bulduğu bir eser olarak değerlendirilebilir.

Bulunan Arapça kitabın yazılış tarihi olarak Nisan – Mayıs 1686 tarihi belirtilmiştir. Böylelikle anlatıcının bu Arapça kitapla karşılaşmasıyla iki yüzyıl öncesinin dünyasına gireceğimiz bir anlatı kapısı önümüzde belirir. Anlatıcı, bazı yerleri yırtık olan kitabı, Türkçeye çevirirken bağlamını dikkate alarak yeniden yazmıştır. Aslında bu dönüştürme eylemi, kitabın bu şekilde çerçevesine dair önemli bir tartışmayı açar: Gerçekten yıllarca bir mahzende gömülü kalmış Arapça bir kitabın yeniden yazımıyla mı karşı karşıyayız? Ahmed Rifat, anlatıcı sesiyle devreye girip elimizdeki kitabın gerçek oluşum hikâyesini mi anlatmaktadır? Yoksa bu sunuş, 17. yüzyılda Halep'ten İsfahan'a, Mısır'dan Hindistan'a kadar uzanan geniş bir coğrafyada geçen bu metni daha gerçekçi kılmak için yapılmış bir kurmaca hilesi, hakikat efekti midir? Söz konusu Arapça metin tekrar karşımıza çıkmadıkça kesin olarak çözemeyeceğiz bu muamma, her iki ihtimalde de *Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe*'yi ilginç kılan unsurlardan biridir.

Kurmacanın ilk katmanını aşip on yedinci yüzyılda geçen hikâye dünyasına girdiğimizde Halep, Mısır, Ahmim, Süveyş, Hicaz, Cidde, Nûbe, Bombay, Ebüsseyr, İskenderiye, Basra, İsfahan, Acemistan, Hindistan gibi yaşanan, bir süre kalınan, yoluna çıkılan, yakınlarından geçilen, gönderme yapılan mekânlara uzanan olaylar silsilesiyle karşılaşırız. Mısır adıyla geçen daha fazla

ayrıntılılandırılmayan -Kahire olması muhtemel- bir şehir olaylarının merkezi düğüm noktası iken Halep çerçeve ve gömülü hikâye katmanlarında görünen başka bir merkezî şehirdir. *Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe*, okuru, bu iki noktanın etrafında örülen bir ulaşım ve iletişim ağının içinde dolaştırır. Kuzey Afrika ve Hindistan arasındaki geniş bölgedeki uğrak noktaları arasında mekik dokuyan anlatı kişilerini takip etmek, metnin 1870'lerdeki okurlarına Rumeli ya da Anadolu merkezli olmayan başka bir coğrafya ve tarihsel dönem sunar.

Ahmed Rifat, mekânların anlatı içindeki maddi varlığını artırmak için fiziksel niteliklere yoğun bir şekilde başvuramaz ama yine de mekânların kitaptaki mevcudiyeti masalsı değildir. Daha çok, olayların aşamalarına göre değişen, maddilikle masalsılık arasındaki hareketlerle işleyen bir ölçek söz konusudur. Şah'ın sarayındaki ilişkilerde masalsılık güçlenirken metin, dönemin şehir hayatına dair birçok izi de barındırır. Gündelik hayatın nasıl işlediğine dair ipuçları, şehir içi tasvirlerden çıkarılabilirken ticari ilişkiler hem şehir içinde hem de şehirler arası ilişkilerde kurucu bir unsurdur. Ticaretle geçinmek, ticaretten elini eteğini çekip biriktirilen gelire yeni bir hayata çıkmak gibi noktalarla dönemin tüccarlarının hayat güzergâhlarına dair veriler sunulur. Ticari ağlar ve tüccarlar arası bağlar, olayları da birbirine bağlayan bir işleve sahiptir. Tabii, *Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe*'nin söz konusu dünyası metalar kadar insanların da alınıp satılabilirdiği bir dünyadır. Değinen ticari ilişkilere köleleştirme ve köleleri özgürleştirme koşul ve pratikleri de dâhildir.

Anlatıcılar ve anlatı kişileri çoğalırken anlatının katmanları iç içe geçmeye, olaylar dallanıp budaklanmaya, hikâyeler diğer hikâyelerin, kişiler diğer kişilerin üstüne katlanıp kıvrılmaya başlar. Romanın filizlendiği koşullarda dolaşıma giren *Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe*, insanlardan, yolculuk güzergâhlarından,

ticari ilişkilerden, hikâye ve sergüzeştlere oluşan bir şebeke sunar okurlarına. Evladını gömüp yas niyetine seyahate çıkan ve ilk olarak Halep'ten Mısır'a giden Hacı Abbas Halebi'nin, ortadan kaybolan evladının hayatta olup olmadığını bile bilmeyen Seyfeddin ile karşılaşması metnin anlatı zeminini oluştururken her ikisinin de tüccar olması, Hacı Abbas'ın tüccarlara özel bir han- da konaklaması dikkate değerdir. Hacı Abbas Halepliye Seyfeddin Musulludur ve dönemin Mısır'ı farklı kökenlerden gelen tüccarların ve diğer insanların kesiştiği bir kavşak olarak sunulur.

İnsanlar Mısır'da buluşurken Bedreddin ve Gülnaz buradan kaçırılarak yersiz yurtsuz ve birbirlerinden ayrı bir şekilde sergüzeştlere savrulacaklardır. Üçüncü sergüzeştin sahibi Şemseddin ise önce öldü zannedilerek sonra da kaçırılarak yerinden yurdundan olacaktır. Anlatının kurucu düzlemi Hacı Abbas ile Seyfeddin'in Mısır'da karşılaşmasıyla mümkün olurken kapatıcı düzlemi de Bedreddin, Gülnaz ve Şemseddin'in Hindistan'da karşılaşmasıyla Mısır'a yolculuklarıyla gerçekleşir. Bu beş kişinin bir araya gelişi de dünyada yersiz yurtsuzlaşan bu figürlerin birbirlerinin yeri yurdu olmasıyla ilişkilidir.

Bu karşılaşmaları, saçılıp dağılıp tekrar top(ar)lanmalar birbirine bağlayan bir başka unsur ise aşktır. İnsanın önceki varlığını iptal edip yeni bir özne olarak kuran bir deneyim olarak aşktan yöneldiği nesneye kavuşamadığı için rakibini ve sevdiğini yok etmeyi göze alacak kadar yıkıcı arzuya uzanırız. Aşk, köleleştirildikten sonra bile dirençli olmayı mümkün kılarken arzu doğru olanla talep edilen / ele geçirilmek istenen arasında karar verememeyi, bir uçtan diğer uca sallanmayı da getirebilir.

Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe, başından sonuna kadar anlatma eylemini görünür kılmayı dert edinen bir fikrin sonucunda oluşmuştur. İç içe hikâyeler arası geçişlerde ya da hikâye esnasında anlatıcı kendisini gösterir. Hacı Abbas Halebi'nin an-

laticılığında başlayan metin, Üçüncü Bap'ın hemen öncesinde anlatıcı değiştirir. "Limuharririhî" başlıklı bir notla yazar-anlatıcı buradaki değişimi gerekçelendirir. Anlatıcı, bazı noktaları gizemli ya da belirsiz bırakırken bunun metnin sonunda ortaya çıkacak hakikatler için gerekli olduğundan söz eder. Bazen de olaylar akmaya devam ederken anlatıcı yorumlayıcı olarak devreye girer, okurdan gelebilecek itirazlara karşı durumu açıklamaya, anlatı kişilerinin davranışlarını gerekçelendirmeye çalışır. Bu bakımdan, *Tesadüf-i Acibe ve Hikâye-i Garibe* okurun olaylara kendini kaptırıp gitmesi, çeşitli tesadüfleri dikkatle takip etmesi gibi hasletlere sahip olmasını beklerken olay örgüsünün yanında bir hikâye örgüsünün, anlatma fiilinin de olduğuna dikkat çeker. Hikâye kadar tahkiyeyi de metnin esasına dâhil eder.¹

Fatih Altuğ
İstanbul, 2023

---

1. Bu metnin dipnotlandırılmasındaki yardımlarından dolayı Mehmet Can Sevinç'e teşekkür ederim.

**TESADÜF-İ ACİBE VE HİKÂYE-İ GARİBE
YAHUT ÜÇ SERGÜZEŞT**

MÜELLİFİ: AHMED RİFAT

Maarif Nezaret-i Celilesinin ruhsatıyla
ilk defa olarak Irgat Pazarı'nda Şeyh Yahya Efendi'nin
matbaasında tab olunmuştur.

TESADÜF-İ ACİBE VE HİKÂYE-İ GARİBE

Ehibbadan Halepli bir zat ile bir gün bazı kitap mütalaa eylediğimiz esnada nezdinde¹ gayet garip ve şimdiye kadar nüshası görülmemiş hikâyeyi şamil² Arabiyyü'l-ibare³ ve gayet fersude⁴ bir kitap bulunduğundan ve içinden bazı fikirâtını ifade eyledikte filvaki⁵ mütalaaaya şayan bir şey olduğu anlaşıldığından götürüp yed-i acizaneme teslim eyledikte bunun ne suretle eline geçtiği ifadesinde şöyle beyan eder ki:

Malumunuz olduğu üzere biz anasıl⁶ Halepli olup پدرimin küçük biraderinin bir oğlu ile bir kerimesi vardı. Bunlara ziyade muhabbeti olduğundan yanından ayırmak istemeyip oğlunu teehhül ettirdikten⁷ sonra kerimesini dahi ere vererek damadını aldığından artık haneleri dar gelip bahçelerinin bir tarafına birkaç oda inşa ettirerek tevsî etmek⁸ üzere münasip bir mahalline inşa olunacak binanın esası hafr olunmaya⁹ başladı.

Temeller iki arşın kadar derinliğe gelir gelmez tuğla ile işlenmiş kemer gibi bir eser görüldüğünden bunun ne idüğünün

---

1. Nezd: Yan, kat, huzur.

2. Şamil: İçeren.

3. Arabiyyü'l-ibare: Arapça ibareli.

4. Fersude: Eskimiş, yıpranmış.

5. Filvaki: Hakikaten.

6. Anasıl: Asıl olarak.

7. Teehhül ettirmek: Evlendirmek.

8. Tevsî etmek: Genişletmek.

9. Hafr olunmak: Kazılmak.

aslına erilmek için esas mezkûre¹⁰ istikametinden bil- mecburiye sapılmış ve giderek ufak bir pencere görülmüş olmakla zikrolunan pencere daha biraz büyütüldükte içi boş bir mahzen olduğu anlaşıldı. Bunun gerçi esas-ı bina istikametinde bulunuşu binaya halel verecek gibiydiyse de bu makule¹¹ mahzenin bir hanede vücudu elzem ve yaptırılacak olsa bir hayli masrafa muhtaç olup bunu doldurup yerini düz etmek de gayr-i caiz olduğundan zikrolunan binanın şekil ve vaziyeti bizzarur¹² değiştirilerek münasip bir suretle mezkûr mahzenin içi temizlettilip üzerine inşa olunmaya karar verildikten sonra tekrar esası hafr ve binası inşa olunmaya başladı ve mahzenin derunu taş ve toprak yığıntılarından tathir ettirildiği¹³ esnada temizlendikçe duvarlarında tuhaf tuhaf resimler ve dolap gibi hücreler zuhur edip bunların da içi karıştırılırken bazı ufak tefek şeyler bulunurdu.

Ezcümle¹⁴ hücrenin birisinde üzeri paslanmış bir gümüş kaşık ve tunçtan mamul üzerinde kuş resimli kutu kapağı ve büyük bir miftah¹⁵ ve diğer hücrede sapı yılan ağzı resimli bir kama ve bu misilli bir takım şeyler olup bir köşesinde dahi kemerli kapı gibi bir mahal olduğundan orada dahi çivileri üzerinde bir takım tahta ve ağaç parçaları görülmekle burada ahşaptan mamul dolap veyahut sandık gibi şeylerin bulunması melhuz¹⁶ olduğundan iyice karıştırılıyorsa da bir şey zuhur et-

---

10. Mezkûre: Az önce adı geçen, sözü edilen.

11. Makule: Cins, tür.

12. Bizzarur: Zorunlu olarak.

13. Tathir ettirmek: Temizletmek.

14. Ezcümle: Kısaca.

15. Miftah: Anahtar.

16. Melhuz: İhtimal dâhilinde bulunan, muhtemel.

medi fakat bazı asarından¹⁷ orada bir sandık olduğu anlaşılıp kırık ve çürük tahtalar arasında bazı evrak bulundu. Bunlar gayet fersude olduklarından bir şey anlayamamışsa da içlerinden bazısı Arabi ve bazısı Rumiyü'l-ibare¹⁸ birtakım evrak ve kitap olup muayene edildikte işbu yedinize teslim eylediğim kitaptan başka işe elverir bir şey olmadıklarından kâffesi¹⁹ ihrak edilmiş²⁰ ve bu kitap bazı zevata gösterildikte kiraat edenlerden ekserisi tab u neşr²¹ veyahut kendilerine ita olunmasını²² ihtar eylemişler ise de her nasılsa o vakit muvafakat²³ olunamayıp işte şimdi size teslim eyledim. Bunun tab u neşrine tarafınızdan himmet ve tercümesi hususunda taleb-i muavenet²⁴ olunur ise birlikte olarak çalışılmasına tarafımızdan da gayret olunur diyerek ifadesine ihtitam verdi.

Mezkûr kitabı birçok vakit gözden geçirerek defaatle mütalaa eylediğimde gerçi ekser mahalli silinmiş ve yırtılmışsa da siyak-ı ifadesinden²⁵ onların da meali malum olup tekrar-be-tekrar mütalaa olundukta ismi *Tesadûf-i Acibe* ve tarihi 1097 Cemaziyelahir²⁶ diye muharrer olmakla lisan-ı Türkiye bittercüme²⁷ vekâyi-i garibe-yi maziyeve vukufiyete hâhişger²⁸ olan

---

17. Asar: Belirtiler, işaretler.

18. Rumiyü'l-ibare: Rumca ibareli.

19. Kâffe: Hepsi, tamamı.

20. İhrak edilmek: Yakılmış.

21. Tab u neşr: Yayımlamak, basmak.

22. İta olunmak: Verilmek.

23. Muvafakat :Uzlaşma.

24. Taleb-i muavenet: Yardım talebi.

25. Siyak-ı ifade: İfadenin bağlamı.

26. Nisan/Mayıs 1686.

27. Bittercüme: Tercümeyle, tercüme edilerek.

28. Hâhişger: İstekli, arzulu.

ihvana²⁹ yadigâr olmak üzere tab u neşrine ibtidar kılındı. Bunun ifadat ve ibaratında vakî olan kusur ve hatîat-ı mevfurun³⁰ afv ve setrini mütalaasına rağbet eyleyen erbab-ı mürüvvetten rica olunur.

---

29. İhvan: Kardeşler, arkadaşlar.

30. Hatîat-ı mevfur: Çokça kusur ve hata.